

บทบาทของที่ปรึกษายวเกษตรกรในภาคตะวันออก

The Role of 4-H Volunteer Leader in the Eastern Region

รัตนวรรณ รุณภัย¹ และ ลักษณา ดิษยบุตร²
Rattanawan Roonapai and Laksana Disyabutra

ABSTRACT

The objectives of the study were to find out the socio-economic backgrounds of 4-H volunteer leaders and their roles on 4-H club activities and problems and recommendations on running 4-H club activities.

The sample of the study included 187 4-H volunteer leaders in 8 eastern provinces. Data were collected through questionnaires, chi-square method was used for data analysis.

The result of the study were as follows : Socio-Economic background of the volunteer leader. The majority of 4-H volunteer leader were male with the average age of 43.5 years and of them were buddhist. Most of them had completed 4 years of primary education. They were community leaders or assistants. The average size of a family was 7 members. Most of the volunteer leaders worked in farms with average income of 185,000 bath per family/year. They were willing to be volunteer leaders because they loved to work with children and utilize their leisure time.

The actual roles of volunteer leaders were project/activity introduction : such as introduced more activity developing their knowledge, support their financial, provided new equipment, new membership and solve the members' occupational problems. In the other hand they also gave the recommendation and set implementation plan with the group, such as meeting, work plan and arranged other activities. Volunteer leader also had activity participating in community development programs and social activities, supported their study tour, their ability in market information for group production on the certain events. They provided knowledge about how to select and treat the plant and the animal varieties and emphasize coordination between government organization and provided resource person to teach for agriculture subjects.

Problems accounted were : a) members had no time to participate in the group activities; b) some members were too young, groups were too small; c) lack of fund for investment and group activities were uncontinuously, shortage of water supply, unsuitable site for group projects, no extension worker visit.

The hypothesis testing resolved that the sucess of a group activity interest was related to the educational background of volunteer leader. The interest of members to work on the project was related to the age and education of the volunteer leader statistically significant at the .01 level.

Key words : role, 4-H volunteer leader

¹ ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Dept. of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University.

² กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Dept. of Agricultural Extension, Ministry of Agricultural and Cooperatives.

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร บทบาทของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกร และปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มและกิจกรรมกลุ่มเยาวชนเกษตรกร

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรภาคตะวันออก 8 จังหวัด จำนวน 187 ราย การเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการทดสอบไคสแควร์ ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร มีดังนี้ ที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 43.5 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีตำแหน่งในท้องถิ่นเป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 7 คนต่อครอบครัว ที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร มีรายได้เฉลี่ย 185,000 บาทต่อครอบครัว ต่อปี มีความสนใจเข้าเป็นที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรเพราะชอบทำงานร่วมกับเด็กและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

บทบาทของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกร ได้แก่ การแนะนำสมาชิกเยาวชนเกษตรกรปฏิบัติการกิจกรรมต่าง ๆ ให้ความรู้ทางการเกษตรแก่สมาชิกสนับสนุนทุน จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้แก่สมาชิก จัดหาสมาชิกเพิ่มและช่วยแก้ไขปัญหากลุ่มประกอบอาชีพ ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดตั้งกลุ่ม ประชุมกลุ่ม วางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ แนะนำให้สมาชิกร่วมมือกันพัฒนาหมู่บ้านและสาธารณประโยชน์ นำสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรไปทัศนศึกษา ประชาสัมพันธ์ช่วยเหลือตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้า นำผลงานไปเผยแพร่และจำหน่ายร่วมกับทางราชการในวันสำคัญ แนะนำการคัดเลือก

พันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ตลอดจนการปลูกและดูแลรักษา ประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนทำโครงการร่วมกับสมาชิก และเป็นวิทยากรให้ความรู้การเกษตรต่าง ๆ

ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มและกิจกรรมกลุ่มเยาวชนเกษตรกรของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร คือ สมาชิกเยาวชนเกษตรกรไปประกอบอาชีพอื่น ไม่มีเวลาเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกมีอายุน้อย มีจำนวนน้อยไม่แน่นอน ขาดเงินทุนในการทำโครงการ ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรกับการประสบความสำเร็จของกลุ่มและความสนใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร ปรากฏว่า การประสบความสำเร็จของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการศึกษาของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร และความสนใจในปฏิบัติงานของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับอายุและการศึกษาของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

ความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มีทรัพยากรและพลเมืองที่ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก มีพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเกษตรจำนวน 208.4 ล้านไร่ ประมาณได้เท่ากับ 2 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมดทั่วประเทศ สภาพฐานะทางเศรษฐกิจของประชากรต้องขึ้นอยู่กับสภาวะของการผลิตและผลผลิตที่ได้จากทำอาชีพเกษตรกรรม ครอบครัวของเกษตรกรจึงเปรียบเสมือนเป็นหน่วยย่อยที่ช่วยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากผลการพัฒนาที่ผ่านมาในอดีตปรากฏว่าพื้นฐานทางการศึกษาของประชากรยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด โดยเฉพาะกับกลุ่มของบุคคลผู้เยาว์วัยที่อาศัยอยู่ในชนบท สถิติปี 2525 มีเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 10-25 ปี ที่กำลังย่างเข้าสู่วัยแรงงาน จำนวน 15 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนประมาณ 13 ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : 2530) เนื่องจากจบการ

ศึกษาภาคบังคับแล้วและไม่มีโอกาสที่จะได้ศึกษาต่อ เพราะความยากจนเป็นส่วนใหญ่ และประมาณ ร้อยละ 80 ของจำนวนเด็กและเยาวชนนอกระบบ โรงเรียนทั้งหมดนี้เป็นบุตรหลานของเกษตรกรอาศัยอยู่ในชนบท มีแนวโน้มที่ยึดการประกอบอาชีพการเกษตรสืบทอดจากครอบครัวต่อไปในอนาคต ซึ่งหากปล่อยให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้ได้กำหนดแนวทางและพัฒนาตัวเองไปตามลำพังโดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้มาจากโรงเรียนและครอบครัวของตน ผลลัพธ์จะเกิดขึ้นเหมือนกับเหตุการณ์ที่ปรากฏกับเกษตรกรและอาชีพการเกษตรในปัจจุบัน

ยุวเกษตรกรเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งของชาติ เป็นผู้สืบทอดอาชีพการเกษตรเป็นเยาวชนชนบทที่มีจำนวนมากที่สุด และอยู่ในวัยที่เต็มไปด้วยพลังทั้งทางกาย การเรียนรู้และความคิด ยุวเกษตรกรเป็นความหวังของชาติทั้งในด้านการสร้างและพัฒนา มรดกทางวัฒนธรรมด้วยการพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้า ความเสมอภาคและความยุติธรรม และการสืบทอดความเป็นเอกราชของชาติ รวมทั้งการใช้ วิจารณ์พิจารณาในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ จะเห็นได้ว่า (กรมส่งเสริมการเกษตร : 2532)

1. เด็กและเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 10-25 ปี ในปี 2530 จะมี 12.8 ล้านคน แต่มียุวเกษตรกรทั่วประเทศประมาณ 139,268 คน ที่ยังต้องการได้รับการพัฒนา

2. ยุวเกษตรกรอยู่ในวัยที่เต็มไปด้วยพลังทั้งทางกาย พลังที่จะเรียนรู้ พลังในการคิด พลังในการตัดสินใจ และพลังในการสร้างสรรค์ ยุวเกษตรกรกำลังอยู่ในช่วงชีวิตที่สามารถพัฒนาการเกษตรได้อย่างเต็มที่ เตรียมพร้อมที่จะเผชิญโลกของการแข่งขัน และสามารถใช้ความคิดที่กว้างไกล ตลอดจนประสบการณ์ชีวิตในขณะนี้ พัฒนาค้นเองและครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบต่อไป

3. ยุวเกษตรกรสามารถรับรู้สภาพความเป็นจริงในสังคมเกษตรเป็นกลุ่มแทนที่จะต้องเป็นทั้งผู้

สืบทอดอาชีพการเกษตรและพัฒนาการเกษตรเป็นกลุ่มที่ผู้ใหญ่ในชาติจะต้องฝากความหวังในการดำรงไว้ซึ่งคุณธรรม และการเป็นพลเมืองดีของชาติ รวมทั้งการคงไว้ซึ่งความเป็นชาติที่มีเอกราช

4. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการส่งเสริมยุวเกษตรกร แม้ว่าจะเป็นขบวนการที่สลับซับซ้อน ต้องใช้ความอดทนอย่างสูงสำหรับผู้เกี่ยวข้อง แต่การพัฒนาให้ยุวเกษตรกรเป็นเกษตรกรที่มีคุณภาพ มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การดำเนินงานยุวเกษตรกรโดยมุ่งหวังที่จะให้กลุ่มยุวเกษตรกรสามารถดำเนินงานของกลุ่มเอง เมื่อกลุ่มยุวเกษตรกรได้จัดตั้งขึ้นมาแล้วภายในระยะเวลาอย่างน้อยไม่เกิน 4 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยปีแรกอยู่ในช่วงของการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกรและรับบริการความรู้พื้นฐานต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และในปีต่อ ๆ ไปเป็นช่วงของการมุ่งมั่นต่อการฝึกปฏิบัติงานและกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบความสำเร็จทางด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากขึ้นเรื่อย ๆ จนสามารถเป็นตัวอย่างแก่กลุ่มยุวเกษตรกรอื่น ๆ ได้ในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดตามลำดับ กลุ่มยุวเกษตรกรมีสมาชิกเป็นเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องอาศัยการชี้แนะเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของกลุ่มจากผู้มีประสบการณ์อย่างใกล้ชิด ที่ปรึกษายุวเกษตรกรเป็นผู้ที่อาสาสมัครงานเข้ามาเป็นที่เลี้ยยคอยดูแลกลุ่มยุวเกษตรกรโดยไม่หวังผลตอบแทนแต่ประการใด นอกจากความสำเร็จความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มยุวเกษตรกรในท้องถิ่นเป็นบุคคลผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์อยู่ใกล้ชิดกับกลุ่มยุวเกษตรกรมากที่สุด เข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของยุวเกษตรกรสามารถพัฒนากลุ่มยุวเกษตรกรให้เป็นสื่อการเผยแพร่ความรู้การเกษตรที่ดีได้อย่างรวดเร็ว จึงเป็นเสมือนนักส่งเสริมการเกษตรคนหนึ่งในท้องถิ่นที่กำลัง

สำคัญของการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรจึงมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกรทั้งในส่วนที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคเพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาวางแผนส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

1. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร
 2. บทบาทของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกร
 3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มและกิจกรรมกลุ่มเยาวชนเกษตรกร
 4. การทดสอบสมมติฐาน
- สมมติฐานที่ 1 ความสัมพันธ์ของการประสบผลสำเร็จของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร กับ เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร
- สมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ของความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกเยาวชนเกษตรกรกับ เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร

อุปกรณ์และวิธีการ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรภาคตะวันออก 8 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด ฉะเชิงเทรา นครนายก และปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2534 จำนวน 187 ราย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาประชากรทั้งหมด โดยไม่สุ่มตัวอย่าง
 2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย 3 ตอน คือ
- ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและ

สังคมทั่วไปของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร

ตอนที่ 2 บทบาทของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกร

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกลุ่มและกิจกรรมกลุ่มเยาวชนเกษตรกร

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์มาจัดเข้าตารางตามลักษณะของคำถามเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและการทดสอบไคสแควร์

นิยามศัพท์

บทบาท หมายถึง การแสดงออก หรือ พฤติกรรมของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรภาคตะวันออกที่มีต่อการดำเนินงานกลุ่มเยาวชนเกษตรกร และกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกเยาวชนเกษตรกร ได้แก่

1. ร่วมกับคณะกรรมการและสมาชิกเยาวชนเกษตรกรของกลุ่มวางแผน และจัดทำโครงการประจำปีของกลุ่มอย่างต่อเนื่อง
2. ให้คำแนะนำและช่วยเหลือสมาชิกของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรในการฝึกปฏิบัติงาน และกิจกรรมต่าง ๆ
3. ให้คำแนะนำและร่วมการประชุมประจำเดือนของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร ตลอดจนช่วยเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ในการประชุมบางโอกาส
4. ร่วมกับเจ้าหน้าที่จัดทำกิจกรรมกลุ่มเยาวชนเกษตรกร
5. ติดต่อประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผู้ปกครอง และสมาชิกของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร

6. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานและกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนเกษตรกร เพื่อส่งเสริมเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นสมัครเข้าเป็นสมาชิกเยาวชนเกษตรกร

ที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร หมายถึง บุคคลในท้องถิ่นที่สนใจงานเยาวชนเกษตรกร จะเป็นชายหรือหญิงก็ได้ อาสาสมัครเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือสนับสนุนกลุ่มและสมาชิกปฏิบัติงานโครงการ โดย

กำหนดให้มีที่ปรึกษา 1 คน ต่อสมาชิกยุวเกษตรกร 10 คน ที่ปรึกษายุวเกษตรกรแบ่งออกเป็น 3 สาขา ตามลักษณะการปฏิบัติงานดังนี้

- สาขาบริหาร รับผิดชอบให้คำแนะนำปรึกษา แก่คณะกรรมการและสมาชิกเกี่ยวกับงานและกิจกรรมต่าง ๆ

- สาขาเฉพาะงาน รับผิดชอบในการควบคุม ให้คำแนะนำสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น สาขา เลี้ยงสัตว์ สาขาปลูกผัก เป็นต้น

- ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ เป็นบุคคลที่ให้ความ สนใจงานยุวเกษตรกร และประสงค์จะสนับสนุน การดำเนินงานของกลุ่มด้านต่าง ๆ แต่ไม่อาจรับ หน้าที่เป็นที่ปรึกษายุวเกษตรกรได้เต็มที่

กลุ่มยุวเกษตรกร หมายถึง กลุ่มเยาวชนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 10-30 ปี จำนวนตั้งแต่ 7-8 คน มีความสนใจเกี่ยวกับการเกษตรและเคหกิจ รวมตัวกันสมัครเป็นสมาชิกในกลุ่ม โดยมีบุคคลใน ท้องถิ่นอาสาสมัครเป็นที่ปรึกษายุวเกษตรกรประจำ ท้องถิ่น ในอัตราที่ปรึกษา 1 คนต่อสมาชิกยุวเกษตร-กร 10 คน

กิจกรรม หมายถึง สิ่งที่ได้จากการปฏิบัติงาน/โครงการ เช่น การประกวด/แข่งขัน การทัศนศึกษา การชุมนุมเข้าค่าย ฯลฯ โดยสมาชิกรับประสบการณ์ และความรู้จากการปฏิบัติงาน/โครงการมาแลกเปลี่ยนและแสดงต่อชุมชน

กลุ่มประสบผลสำเร็จ หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรตลอดปีมีผลงานเด่นชัด ได้แก่ ผลงานดีเด่น กลุ่มมีเงินทุนดำเนินการ กลุ่ม มีการจัดประชุมประจำเดือน กลุ่มจัดกิจกรรมต่อเนื่อง เป็นต้น

กลุ่มที่ไม่ประสบผลสำเร็จ หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มยุวเกษตรกรตลอดปี เป็นกลุ่มที่มีผลงานค่อนข้างน้อย กลุ่มไม่มีเงินทุนดำเนินการ ไม่มีการจัดประชุมประจำเดือน ไม่จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สมาชิกมีน้อย เป็นต้น

ความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิก หมายถึง

ถึง การปฏิบัติงานประเภทต่าง ๆ ของยุวเกษตรกร ได้แก่ งานส่วนบุคคล งานกลุ่มย่อย และงานรวม

- งานส่วนบุคคล คือ งานที่สมาชิกยุวเกษตรกรแต่ละคนสนใจเลือกทำตามความถนัด แยกต่างหากจากผู้ปกครอง อาจทำที่บ้านของตนหรือที่อื่นตามความเหมาะสม

- งานกลุ่มย่อย คือ งานที่สมาชิกยุวเกษตรกร ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติและรับผิดชอบ แยกจากงานส่วนบุคคลและงานรวมของกลุ่มยุวเกษตรกร

- งานรวม คือ งานที่สมาชิกยุวเกษตรกรทั้งกลุ่มร่วมกันปฏิบัติ และรับผิดชอบ สถานที่ดำเนินงานอาจใช้ที่บ้านของสมาชิก บ้านที่ปรึกษา หรือที่สาธารณประโยชน์ภายในกลุ่ม

ผล

จากการศึกษาบทบาทของที่ปรึกษายุวเกษตรกร ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของที่ปรึกษายุวเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่าที่ปรึกษายุวเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นเพศชาย มีจำนวนร้อยละ 79.14 มีอายุเฉลี่ย 43.5 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีครอบครัวแล้วและอยู่ด้วยกัน ระดับการศึกษาในระดับต่ำสุดจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนร้อยละ 53.48 และจบการศึกษาระดับสูงสุดปริญญาตรี มีจำนวนร้อยละ 24.06 มีตำแหน่งในท้องถิ่นเป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 7 คนต่อครอบครัว ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร มีรายได้เฉลี่ย 185,000 บาท ต่อครอบครัว ต่อปี มีความสนใจเข้าเป็นที่ปรึกษายุวเกษตรกร เพราะชอบทำงานร่วมกับเด็กและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

2. บทบาทของที่ปรึกษายุวเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานกลุ่มยุวเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่าที่ปรึกษายุวเกษตรกรได้ให้ความรู้หรือข้อมูลเริ่มต้นทำโครงการ ประชุมกลุ่ม วางแผนให้กลุ่ม ติดตาม

ผล จัดหาวัสดุโครงการ จัดหาตลาด ปฏิบัติงาน ร่วมกับสมาชิก/กลุ่มซึ่งเน้นการจัดทำตามแผนดำเนินงาน ร่วมแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานโครงการ สาธิต วิธีปฏิบัติงาน นำไปคูตัวอย่างโครงการ ประชาสัมพันธ์ เป็นวิทยากร ส่วนใหญ่ที่ปรึกษาเกษตรกร ปฏิบัติ จำนวน 1-2 ครั้งต่อปี มีที่ปรึกษาเกษตรกร จำนวนน้อยที่ปฏิบัติจำนวนมากกว่า 6 ครั้งขึ้นไป ต่อปี ผลการดำเนินงานกลุ่มเกษตรกรในปี 2534 ส่วนใหญ่ประสบผลสำเร็จ ใช้เวลาปฏิบัติงานกลุ่มเกษตรกรเดือนละครั้ง ช่วงเวลาที่แนะนำส่วนใหญ่ ใช้เวลาช่วงตอนเย็นตั้งแต่ 16.00 น. เป็นต้นไป กิจกรรมที่แนะนำ ได้แก่ พืชไร่ ผักสวนครัว ไม้ดอก ไม้ประดับ เพาะเห็ด ทาบกิ่ง เลี้ยงสัตว์ และเคหกิจ

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน กลุ่มและกิจกรรมกลุ่มเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่าปัญหาของที่ปรึกษาเกษตรกรในการดำเนินงานของสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ได้แก่ สมาชิกเกษตรกรไปประกอบอาชีพอื่น สมาชิกไม่มีเวลา เข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกมีอายุน้อย มีจำนวนสมาชิกน้อย ไม่นั่นอน ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ขาดความรู้ และขาดเงินทุน สมาชิกให้

ความสนใจน้อย ขาดเจ้าหน้าที่ส่งเสริมโดยตรง เฉพาะหรือกลุ่มการคมนาคมไม่สะดวกในการเข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม สมาชิกไม่ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ขาดแคลนน้ำและประสบภัยธรรมชาติ

4. การศึกษาความสัมพันธ์ของการประสบผลสำเร็จของกลุ่มเกษตรกร และความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกเกษตรกรกับ เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ของที่ปรึกษาเกษตรกร โดยทดสอบสมมติฐานดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ความสัมพันธ์ของการประสบผลสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรกับ เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ของที่ปรึกษาเกษตรกร พบว่า การประสบผลสำเร็จของกลุ่มเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของที่ปรึกษาเกษตรกร เท่านั้น (Table 1)

Table 1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการประสบผลสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรกับการศึกษาของที่ปรึกษาเกษตรกร พบว่า การประสบผลสำเร็จของกลุ่มเกษตรกรมีความสัมพันธ์กันกับการศึกษาของที่ปรึกษาเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

Table 1 The relationship between the success of a group and the education level of the volunteer leaders'

n = 187

Volunteer leaders' education	Group		Total	X ²
	Unsuccessful	Successful		
Lower than the Secondary school	62	66	128	10.223 ^{NS}
Higher than the Secondary school	14	45	59	
Total	76	111	187	

$$df = 1 ; X^2_{.01} = 6.635$$

Table 2 The relationship between 4-H members' interest in a project and the age of volunteer leader.

n = 187

Age of Volunteer leaders	Members' interest			Total	X ²
	Less	Medium	Much		
Less than 43.5 yrs.	7	57	28	92	13.573 ^{NS}
More than 43.5 yrs.	21	62	12	95	
Total	28	119	40	187	

$$df = 1 ; X^2 .01 = 6.635$$

สมมติฐานที่ 2 ความสัมพันธ์ของความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรกับเพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร พบว่า ความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มเยาวชนเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับอายุและการศึกษาของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร (Table 2, 3)

Table 2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกเยาวชนเกษตรกรกับอายุของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกร พบว่า ความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกเยาวชนเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับอายุของที่ปรึกษาเยาวชนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

Table 3 The relationship between 4-H members's interest in a project and the education of the volunteer leader.

n = 187

Volunteer leaders' education	Members' interest			Total	X ²
	Less	Medium	Much		
Lower than the Secondary school	25	83	20	128	12.021 ^{NS}
More than the Secondary school	3	36	20	59	
Total	28	119	40	187	

$$df = 1 ; X^2 .01 = 6.635$$

Table 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของ ความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกยุวเกษตรกรกับการศึกษาของที่ปรึกษายุวเกษตรกร พบว่า ความสนใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของที่ปรึกษายุวเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

สรุป

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทที่ปรึกษายุวเกษตรกรกับการประสพผลสำเร็จของกลุ่มและความสนใจในการปฏิบัติงานของกลุ่มยุวเกษตรกร ปรากฏว่า การประสพผลสำเร็จของกลุ่มยุวเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการศึกษาของที่ปรึกษายุวเกษตรกร และความสนใจในการปฏิบัติของกลุ่ม

ยุวเกษตรกร มีความสัมพันธ์กันกับอายุและการศึกษาของที่ปรึกษายุวเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2532. *คู่มือการดำเนินงาน กลุ่มยุวเกษตรกรสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร*. กลุ่มงานยุวเกษตรกรกองพัฒนาการบริหารงานเกษตรกรมส่งเสริมการเกษตร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2530. *ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้านในชนบท*. ศูนย์ประสานงานพัฒนาชนบทแห่งชาติ. กรุงเทพฯ. (เอกสารโรเนียว)